

Irlandia

Sądy zwyczajne - Irlandia

Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe. Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Irlandii.

Sądy powszechne

Początki systemu sądownictwa w Irlandii sięgają konstytucji z 1922 r., która przewidywała utworzenie nowych sądów w miejsce sądów powstałych pod panowaniem administracji brytyjskiej. Nowe sądy utworzono w 1924 r. na mocy ustawy o sądownictwie (Courts of Justice Act) z 1924 r., która ustanowiła podstawę prawną systemu sądownictwa.

Obecnie działające sądy zostały utworzone na mocy ustawy o utworzeniu i ustroju sądów (Courts Establishment and Constitution Act) z 1961 r., zgodnie z art. 34 konstytucji, przyjętej przez naród irlandzki w 1937 r.

Artykuły 34–37 konstytucji dotyczą ogólnie wymiaru sprawiedliwości. Artykuł 34 ust.1 stanowi, że „wymiar sprawiedliwości sprawowany jest w ustanowionych zgodnie z ustawą sądach”. Konstytucja nakreśla strukturę sądownictwa, stanowiąc, że składa się ona z sądu odwoławczego najwyższej instancji, czyli Sądu Najwyższego (Supreme Court), oraz sądów pierwszej instancji, do których należy Wysoki Trybunał (High Court), posiadający ogólną właściwość we wszystkich sprawach karnych i cywilnych, a także sądów o ograniczonej właściwości, czyli sądu okręgowego (Circuit Court) i sądu rejonowego (District Court), funkcjonujących na szczeblu regionalnym.

Sądy cywilne

Sąd Najwyższy

 Sąd Najwyższy (Supreme Court) jest właściwy do rozpoznawania środków odwoławczych od wszystkich orzeczeń Wysokiego Trybunału (High Court). Sąd Najwyższy jest również właściwy do rozpoznawania środków odwoławczych od orzeczeń Apelacyjnego Sądu Karnego (Court of Criminal Appeal), jeżeli Apelacyjny Sąd Karny lub Rzecznik Generalny (Attorney General) zaświadczy, że orzeczenie to dotyczy zagadnienia prawnego o wyjątkowej wadze dla społeczeństwa i korzystne jest w interesie publicznym, by odwołanie wniesiono do Sądu Najwyższego. Sąd może również wydać orzeczenie w kwestiach prawnych skierowanych do niego przez sąd okręgowy. Sąd Najwyższy ma prawo zadecydować, czy projekt ustawy (czy jakiegokolwiek jej przepisy), przyjęty przez obie Izby Oireachtas i przedłożony prezydentowi Irlandii do podpisu przed wejściem w życie, jest niezgodny z konstytucją w sprawie, którą skierował do sądu prezydent. Jest również władny rozstrzygać kwestię trwałej niezdolności prezydenta do sprawowania urzędu, jeżeli zostaje ona podniesiona.

Odwołania lub inne kwestie rozpoznaje pięciu sędziów Sądu Najwyższego, o ile pierwszy prezes (Chief Justice) nie zarządzi, by wszelkie odwołania lub inne sprawy (oprócz spraw dotyczących konstytucji) zostały rozpoznane i rozstrzygnięte przez trzech sędziów. Sąd może obradować jednocześnie w więcej niż jednym Wydziale.

Wysoki Trybunał

Zgodnie z Konstytucją **Wysoki Trybunał** (High Court) ma ogólną właściwość w pierwszej instancji oraz ma uprawnienia do orzekania we wszelkich sprawach i kwestiach prawnych lub faktycznych, zarówno cywilnych jak i karnych. Wysoki Trybunał ma wyłączną właściwość w sprawach dotyczących przysposobienia dzieci oraz w odniesieniu do wniosków o ekstradycję. Właściwość Wysokiego Trybunału obejmuje orzekanie w sprawach dotyczących ważności ustaw w kontekście ich zgodności z konstytucją (z wyjątkiem ustaw skierowanych już do Sądu Najwyższego przez prezydenta Irlandii). Większość spraw w Wysokim Trybunale rozpoznaje jeden sędzia, choć istnieje przepis mówiący o tym, aby pewne sprawy, np. sprawy o zniesławienie, napaść z zamiarem pobicia lub bezprawne pozbawienie wolności, rozpoznawał sędzia z udziałem ławy przysięgłych. Sprawy o szczególnym znaczeniu może rozpoznawać dwóch lub więcej sędziów obradujących w składzie rozszerzonym jako sąd wydziałowy (Divisional Court).

Wysoki Trybunał orzeka jako sąd odwoławczy w sprawach cywilnych, rozpoznając środki zaskarżenia od orzeczeń sądu okręgowego. Oprócz orzekania w sprawie odwołań od orzeczeń sądów okręgowych w sprawach cywilnych, Wysoki Trybunał ma również uprawnienie do kontroli orzeczeń wszystkich sądów niższej instancji poprzez wydawanie zarządzeń (*prerogative orders*) *mandamus*, *prohibition* i *certiorari* (polecenie spełnienia żądania pozwu, polecenie wstrzymania postępowania w sprawie i polecenie przekazania akt sprawy). Polecenia te nie odnoszą się do istoty orzeczeń sądów niższej instancji, ale do kwestii, czy sądy te działały zgodnie ze swoją właściwością.

Wysoki Trybunał może wydawać orzeczenia w kwestiach prawnych skierowanych do niego przez sąd rejonowy. Rozpatruje również wnioski o zwolnienie za poręczeniem majątkowym, w przypadku gdy osobę oskarżono o zabójstwo lub w przypadku gdy oskarżony pragnie uzyskać zmianę warunków nałożonych przez sąd rejonowy.

Zwykle Wysoki Trybunał obraduje w Dublinie w celu rozpoznania spraw w pierwszej instancji. Obraduje również w licznych miejscach w kraju w celu rozpoznania spraw o odszkodowanie za uszkodzenie ciała i uszkodzenie ciała ze skutkiem śmiertelnym. Wysoki Trybunał obradujący w poszczególnych okręgach sądowych rozpatruje odwołania od orzeczeń sądów okręgowych w różnych ośrodkach w kraju.

Sądy okręgowe

Właściwość [sądów okręgowych](#) (Circuit Courts) w sprawach cywilnych jest ograniczona, chyba że strony powództwa wyrażą zgodę, w którym to przypadku właściwość staje się nieograniczona. Właściwość sądu w sprawach umów, umów sprzedaży ratalnej oraz umów kupna-sprzedaży oraz czynów niedozwolonych jest ograniczona do wysokości wartości przedmiotu sporu 38 092,14 EUR.

Sądy okręgowe mają właściwość w sprawach spadkowych oraz w sprawach dotyczących prawa własności do nieruchomości lub dzierżawy nieruchomości, gdy wartość nieruchomości podlegająca opodatkowaniu nie przekracza kwoty 253,95 EUR. Sądy okręgowe są właściwe do rozpoznawania spraw z zakresu prawa rodzinnego, w tym spraw o separację sądową, rozwód, unieważnienie małżeństwa oraz w sprawach, w których złożono odwołanie od orzeczenia sądu rejonowego.

Sprawy cywilne w sądzie okręgowym rozpatrywane są przez sędziego bez udziału ławy przysięgłych. Sąd ten orzeka jako sąd odwoławczy od orzeczeń sądu rejonowego zarówno w sprawach cywilnych, jak i karnych. W postępowaniu odwoławczym sąd bada ponownie okoliczności sprawy, a jego orzeczenie jest ostateczne i nie przysługuje od niego odwołanie.

Sąd okręgowy jest również właściwy w sprawach dotyczących wniosków o udzielenie nowych licencji na sprzedaż alkoholi wysokoprocentowych w lokalach oraz jest właściwy do rozpoznawania odwołań od orzeczeń trybunałów takich jak trybunał ds. równości (Equality Tribunal, Office of the Director of Equality Investigations).

Sądy rejonowe

[Sądy rejonowe](#) (District Courts) są właściwe do rozpoznawania określonych spraw na określonym obszarze. W sprawach z zakresu prawa rodzinnego mają uprawnienia do wydawania wyroków zasądających alimenty, ograniczających prawa, dotyczących opieki, kontaktów oraz wyroków ustalających ojcostwo.

Sądy rejonowe są właściwe do rozpoznawania spraw cywilnych dotyczących umów, umów sprzedaży ratalnej lub umów sprzedaży na kredyt, czynów niedozwolonych, niepłacenia czynszu lub bezprawnego przetrzymywania towaru, gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 6 348,69 EUR. Mają również właściwość co do zasady w sprawach dotyczących wykonywania orzeczeń, wydanych przez wszystkie sądy, w sprawach dotyczących braku spłaty zobowiązań, w sprawach regulacyjnych dotyczących udzielenia licencji, np. w odniesieniu do sprzedaży alkoholi wysokoprocentowych, oraz są właściwe w sprawach o odszkodowanie za umyślne wyrządzenie szkody, gdy kwota roszczenia nie przekracza 6 348,69 EUR.

Sądy rejonowe obradują w 24 rejonach w całym kraju. Miejsce rozpoznania sprawy zasadniczo zależy od miejsca zawarcia umowy lub miejsca zamieszkania pozwanego bądź miejsca, w którym prowadzi on działalność, lub, w przypadku spraw o udzielenie licencji, miejsca, gdzie znajduje się lokal objęty licencją.

Sądy karne

Sąd Najwyższy

[Sąd Najwyższy](#) (Supreme Court) rozpoznaje odwołania od orzeczeń wydanych przez Apelacyjny Sąd Karny (Court of Criminal Appeal) w sprawach dotyczących zagadnień prawnych o wyjątkowej wadze dla społeczeństwa.

Apelacyjny Sąd Karny

☞ **Apelacyjny Sąd Karny** (Court of Criminal Appeal) rozpoznaje odwołania osób skazanych z oskarżenia publicznego przez sąd okręgowy (Circuit Court), Centralny Sąd Karny (Central Criminal Court) lub Szczególny Sąd Karny (Special Criminal Court).

Szczególny Sąd Karny

☞ **Szczególny Sąd Karny** (Special Criminal Court) został ustanowiony do rozpoznawania spraw o przestępstwa, w przypadku których stwierdzono, że sądy powszechne są niewystarczające do skutecznego wymierzenia sprawiedliwości oraz ochrony spokoju i porządku publicznego. Sąd ten orzeka w składzie trzech sędziów, bez ławy przysięgłych.

Centralny Sąd Karny

☞ **Centralny Sąd Karny** (Central Criminal Court) jest wydziałem karnym High Court. Rozpoznaje sprawy o poważne przestępstwa, w tym o zabójstwo, zgwałcenie, zdradę stanu i piractwo, a także sprawy karne przewidziane w ustawie o konkurencji z 2002 r. Sąd orzeka w składzie jednego sędziego i ławy przysięgłych.

Okręgowy sąd karny

Okręgowy sąd karny (Circuit Criminal Court) rozpoznaje sprawy o przestępstwa niezastrzeżone dla właściwości Central Criminal Court. Orzeka w składzie jednego sędziego i ławy przysięgłych. Rozpoznaje odwołania od orzeczeń wydanych przez sąd rejonowy.

Sąd rejonowy

☞ **Sąd rejonowy** (District Court) rozstrzyga w sprawach o wykroczenia (głównie wykroczenia podlegające karom określonym w ustawie) i niektórych rodzajach poważniejszych przestępstw. Sąd ten orzeka w składzie jednego sędziego.

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 28/03/2017